СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 96. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 16-го травня 1946. No. 96. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, May 16, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАКОН ПРО ПОБІР РЕКРУТА ПРОДОВЖЕНИЙ ДО 1. ЛИПНЯ

Серед навалу праці й замішання в конґресі сенат з конечности ухвалив законопроєкт за продовження поборового закону на 45 днів, тобто до 1 липня. Законопроєкт був ухвалений палатою репрезентантів з деякими поправками, котрі сенат мусів приняти, бо не було часу їх відкидати. Інакше закон про побір рекрута був би вигас у вівторок 14 травня і на його місце не було нічого. Сенатська ухвала стала законом, бо президент негайно її підписав. Хоч на підставі цього закону про продовження мають бути виняті від побору хлопці нижче 20 літ і батьки, то всетаки вони мають бути зареєстровані в поборових бюрах.

МУСЯТЬ СКОРО ГОДИТИСЯ НА ОБЄДНАННЯ БОЄВИХ СИЛ.

Президент Труман візвав департамент маринарки й війни, щоб вони погодилися до 31 травня на пляни злиття боєвих сил. Оба секретарі згаданих департаментів перекидалися визиваючими словами від часу дня перемоги над Японією і в такий спосіб перешкаджали плянови президента, щоб обєднати в один спільний департамент оборони всі боєві сили Злучених Держав.

ФОНД ДОБРОБУТУ ПЕРЕД ПІДВИШКОЮ ПЛАТНІ.

Джан Л. Луїс, предсідник майнерської юнії оприлюднив причини, чому юнія домагається віддання їй самій адміністрації фонду добробуту, який щойно має створений після наладнання страйку вуглекопів. Він теж заявив, що справа фонду мусить бути вирішена ще заки прийде до переговорів про підвишку платні для майнерів. Внаслідок такої рішучої заяви підприємці знову застановили дальші переговори в справі наладнання страйку. У міжчасі майнери масово вернулися до праці, навіть і ці, що тому спочатку впиралися.

ПРЕЗИДЕНТ ВІЗВАВ НА НАРАДУ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ

Тому, що залізничі робітники заповіли страйк уже в найближчу суботу, президент Труман візвав юнії і підприємців, щоб вони зійшлися для переговорів в ціли швидкого наладнання непорозумінь. Обі сторони згодилися вести переговори і в пятницю мають оприлюднити точки угоди.

АНДЕРСОН ПЛЯНУЄ ЩАДИТИ ХАРЧІ НА НАСТУПНИЙ РІК.

Секретар рільництва Клинтон Андерсон оприлюднив цілу програму, як щадити харчі впродовж 1946-1947 року. Його плян оснований на девяти точках, які проголосив Герберт Гувер вчасі свого побуту в Каїро в Єгипті.

ЮНІЯ СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ ПРОТИ ВМІШУВАННЯ КОМУНІСТІВ.

Конвенція юнії сталевих робітників, у якій бере участь 2,700 делеґатів від 250 місцевих відділів, відкинула резолюцію, щоб до юнії не приймати комуністів на членів, а зате приняла резолюцію, щоб не допустити до юнії таких, які хочуть вмішуватися в справи юнії з посторонними справами, або диктувати юнії. Під тими, що то диктують юнії споза загалу членства,, розуміють делеґати комуністів і соціялістів, бо про них була мова вчасі дискусії. Предсідник юнії Филип Морей пригадав, що він вже сказав на конвенції Амалґеймейтед Клотинґ Воркерс минулого тижня, що Совєти не є непомильні і що ми не мусимо приймати в політичних справах диктату Совєтів, коли вони закидають помилки й недомагання в політиці Америки й Англії, а про свої промовчують. На конвенції ухвалено призначити міліон і чверть долярів на переведення агітації приєднання членів для юнії в південних стейтах.

СВОБОДА ПРЕСИ ЧЕРЕЗ МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ.

Думку, що свободу преси можна поширити при помочи договорів з іншими краями приняло Американське Товариство Ґазетних Видавців на своїм стейтовім зїзді в Ню Йорку. Вони приняли резолюцію, що повну свободу інформацій можна заключити з різними краями дорогою договорів через Организацію Обєднаних Держав. Співредактор газети Ню Ню Йорк Геpалд Трибюн п. Форест візвав редакторів, щоб вони від себе поробили всі можливі зусилля для знесення цензури у цих краях, де нарід позбавлений урядом права знати про все, що діється в світі. В резолюції сказано, що через свободу інформацій поширюється знання потреб різних народів, а це знову причининяється до забеспечення мира в світі.

Бирнс проти поділу світа між Злучені Держави й Совєти

Вашинґтонські кореспонденти нюйорських ґазет, браття Алсопи, вияснюють питання, чому секретар Бирнс не годиться на пропозицію Сталіна, щоб світ поділити на дві частини, одну під владою Совєтів, другу під впливами Злучених Держав. Думку про поділ світу висловив Сталін кількома навоpотами в розмові з представниками балканських держав. Він головно твердить, а за ним повторюють інші, що між Америкою й Росією нема спірних справ, отже вони можуть жити в згоді. Тим він теж оправдує свої думки, чому Злучені Держави не повинні противитися совєтським плянам забрати цілу Европу, Азію і знищити Англію як потуґу.

Алсопи пригадують, що після своєї перемоги в Арґентині президент Перон візвав американського аташе Кабота і йому заявив, що вже час, щоб усі америкаські держави створили оборонний вал проти Совєтів. Коли Кабот не відповів нічого на цю пропозицію, тоді Перон почав переговори із совєтським аґентом Ґробартом, який перебуває на острові Куба і звідси веде пропаґанду на цілу Америку. Совєтська амбасада на острові Куба має аж 30 високих урядовців, хоч там є лише один совєтський ґромадянин. Зате там живе теж оцей неурядовий совєтський аґент Ґробарт, який веде аґітацію проти Злучених Держав в краях південної і північної Америки. Отже то він підюджує південні американські держави проти Злучених Держав, начеб то вони були імперіялістичні. Він поширює теж гасла, що між Америкою й Росією нема причини до спорів і т. п. Алсопи кажуть, що всю оцю пропаґанду Совєтів знає наш уряд і не бачить з неї користи. Це може бути правда, кажуть у Вашинґтоні, що Совєти на якийсь час не зачіпалиб Америки, колиб опанували Европу й Азію, але опісля вони таки схочуть використати свою силу й поневолити ввесь світ, отже і Злучені Держави. З цих причин секретар Бирнс не може йти на руку Совєтам у їх безупинних домаганнях для поділу світа.

Мир і добробут ідуть разом, а економічні лиха є одним із спричинників воєн, каже Триґва Лі

Економічна і Соціяльна Рада Обєднаних Держав, зійшовшись при кінці цього місяця на наради в Ню Йорку, буде обговорювати справу скликання Міжнародної Конференції Для Справ Торгівлі й Занять. Таке заповів ґенеральний секретар Обєднаних Держав, Триґва Лі, вчасі вечері в Воллдорф-Асторія в Ню Йорку, що її влаштовано заходами Юнайтед Стейтс Асошіейтс оф ди Інтернешенел Чембер оф Комерс. На тій конференції будуть обговорювати, як піднести економічну активність у цілому світі й всюди дати людям працю і можність відповідного заробітку, усуваючи різні торговельні перешкоди, що ще далі існують між державами. У першу чергу, казав Лі, треба привернути всюди нормальний стан у торгівлі. Заявивши, що він усе був соціялістом, Лі підкреслив, що бизнес і Обєднані Держави це природні союзники, а приватна ініціятива має відіграти важну ролю в наладжуванню міжнародної економічної кооперації. Обєднані Держави мають перед собою великий плян, що змагає поправити життєві відносини всюди в світі, бо, казав Лі, мир і добробут ідуть разом, а економічні недомагання є у многому корінням, з якого виростають війни. Еконопміча і Соціяльна Рада Обєднаних Держав, казав він далі, є такої самої ваги, що і Рада Забеспеки, бо добрут і мир є нероздільні. В одній частині світа не може бути довго добробуту, коли друга частина в нужді.

СОВЄТИ І ЮГОСЛАВІЯ ДАЛІ РАЗОМ ПРОТИ СКИТАЛЬЦІВ.

Комітет Обєднаних Держав для справ скитальців і дисплясованих осіб, що радить у Лондоні, дістав від югославської делеґації звіт, у якому обвинувачується аліянтських урядовців у скитальчих таборах, що вони дозволяють „квізлінґам і зрадникам" домінувати над югославськими горожанами у таборах. Ґен. Ратов, совєтський представник, ще далі жде на вказівки з Москви, кого визнати скитальцем і дисплясованою особою. Совєтські й югославські делеґати теж заявили, що вони не згодяться на таке міжнародне тіло опіки над скитальцями, що опікувалосяб такими, що з політичних причин не хочуть вертати до своїх країв і вибирають чужину на осідок.

ЩЕ ТІЛЬКИ НЕ ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ВЕТА ВЕЛИКИХ ПОТУГ.

Комітет Експертів Обєднаних Держав предложив Раді Забеспеки проєкт з 34 параграфів, у якому є точки, яких треба би держатись у веденню нарад Обєднаних Держав, щоби все могло іти гладко принаймні з формального боку. Експерти не могли одначе погодить щодо вета, яке формально прислугує пятьом потугам. Таке вето обстоюють Совєти, а ніші моглиб з нього зрезиґнувати.

ШУКАЮТЬ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТУ В ҐРАЦУ НОВИХ ПРОФЕСОРІВ.

Університет в місті Ґрац, що є найбільшим по університеті у Відні, буде розвязаний, якщо міністерство освіти не знайде нових професорів, бо ті що є, мають марку націстів. Націстівський дух має бути і між многими студентами.

В АЗЕРБЕЙДЖАНІ НА ЩОСЬ ЗАНОСИТЬСЯ.

З Теґерану звідомляє Асошіейтед Прес, що премієр азербейданської автономної провінції Пішевthe говорив через радіо, що іранський уряд громадить на границі цеї провінції більші військові сили. До цього додав, що „ми не лякаємось нападу", та що це знає центральний уряд, бо його премієр Агмед Ґаван є „мудрою і патріотичною людиною". Знов про сам Азербейджан кажуть, що там військо, вбране в російські уніформи, відбуває маневри. Центральний уряд запевняє, що він не хоче допустити до горожанської війни.

ВУГІЛЬНИЙ СТРАЙК В ПРОМИСЛІ.—Ота площа, що перед нами на картині, буває звичайно засипана вугіллям і виглядає на велику гору. Та тепер видніють лишень малі купи. Картина знята в місті Супіріор, в Вискансин. Фабрики забрали в часі вугільного страйку весь цей нагромаджений вугіль, а тепер треба буде кілька тижнів, а може й місяців, щоб цю площу знов заповнити запасами вугілля.

ЦІЛКОВИТИЙ ЗАСТІЙ У НАРАДАХ МІНІСТРІВ ЧОТИРЬОХ ПОТУГ

Наради міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, що відбуваються в Парижі, вже на окінченню. Та це треба розуміти так, що треба їх кінчити, бо не можна до нічого договоритись. Це і причина, що секретар стейту Бирнс запропонував перервати їх на який місяць. Очевидно в тому переконанню, що за той час положення готово змінитись і лекше буде дійти до якогось компромісу. Та рівночасно Бирнс запропонував, щоби таки скликати мирові наради 21 держав на день 1. липня, а найдалі на 15. липня і на них остаточно погодитись щодо мирового договору з Італією та Австрією. Та остання справа є для Злучених Держав та Англії ще важна і з цього боку, що по договорі буде можна забрати з Австрії аліянтські війська, або хоч їх зменшити.

ЛІТАК ДЛЯ ПОВОРОТУ БИРНСА.

Від четверга ждатиме в Парижі американський літак на секретара стейту Бирнса, з чого заключають, що наради міністрів закордонних справ закінчаться ще цього тижня.

ПРОТИ ҐЕН. ФРАНКА.

Д-р Хозе Хіраль, президент еспанського уряду на вигнанню, вручив формально Триґві Лі ґенеральному секретареви Обєднаних Держав, документи, що мають доказувати, що режім ґен. Франка в Еспанії є загрозою для міжнародного мира. Документи є в еспанській і французькій мові й їх треба тепер переложити на анґлійську мову. Чи підкомітет Ради Забеспеки, що провірює цю справу, захоче переслухати самого Хіраля, покищо не відоме. Д-р Хіраль відлетів до Мексика, звідки поверне впродовж двох тижнів через Ню Йорк до Франції.

ФРАНКО ПРОТИ НАТИСКУ ІЗЗОВНІ.

Ґенераліссімус Франсіско Франко, отвираючи другий парлямент (кортез) зачас його режіму, говорив про чужинецькі пресії. Казав, що коли когось попихають, то він спершу стає, а потім відвертається від тих, що його пхають і замикається у собі. Промову Франка передавано через радіо. Як звичайно, вона була звернена проти Росії, комунізму і масонерії. Теж казав, що Еспанію обвинувачують, що в ній диктатура, а це неправда. Нема ніякої еспанської проблєми, казав Франко, бо ту проблему Еспанія розвязала тому сім років.

ПЛЕБІСЦИТ В ГРЕЦІЇ.

Під наглядом Британії буде переведений в Греції 3. червня плебісцит. Тепер перевіряють листу голосуючих згідно з аліянтським домаганням, себто домаганням Британії та Злучених Держав, що можливо теж буде приглядатись, чи голосування відбувається в порядку.

ЩО РОБИТИ З НІМЕЧЧИНОЮ?

Чи не найтрудніше завдання, яке припало тепер Аліянтам, є те, як вирішити дальшу судьбу Німеччини. Секретар стейту Бирнс покликав саме в тій цілі з Берлина до Парижа амбасадора Роберта Д. Морфія, що є американським політичним дорадником у справах Німеччини. Покликано теж і ґен. Л. Д. Клея, заступника американського ґубернатора на Німеччину. Справи Німеччини тепер не будуть вирішувати. Це тільки підготовча робота. Франція, як відомо, є за те, щоби відтяти від Німеччини Рур, проти чого є Злучені Держави і Британія. Совєти схиляються на бік Франції. Справу мабуть полагодять компромісово в той спосіб, що з Руру буде створена окрема провінція, що буде під контролею Аліянтів.

КЛОПІТ З ТРІЄСТОМ.

Югославія, поперта Совєтами, ніяк не годиться на те, щоб Трієст остав при Італії. Американські кореспонденти пишуть, що якщоб Трієст таки признано Італії, то Югославія буде домагатись признання їй малої території, через яку є залізнича комунікація Трієсту з Австрією, а тим самим і Чехословаччиною, Польщею і Мадярщиною. У такому випадку Трієст став би мертвою пристанню. Знов домагання Югославії мало би за собою те, що саме на цій малій території, про яку тут мова, мешкає словінське населення.

НАЗИВАЄ КОМАНДОСІВ „ЗЛОЧИНЦЯМИ".

Німецький адмірал Ґерґардт Ваґнер, що зізнає перед мілітарним аліянтським трибуналом у Норемберґу в імені начального адмірала Карла Деніца, заявив, що розстрілювано аліянтських командосів у війні тому, бо вони походили з окупованих німцями країв і „згідно з міжнародним правом були кримінальниками, а не вояками". Запитаний, чи бере відповідальність за таку інтерпретацію і за видавання на такій підставі присудів смерти на командосів, Ваґнер відповів: Так. Одначе викручувався тим, що він властиво дізнався про розстріли по виконанню присудів, а цілком не знав про розстріли британського командоса Роберта Пол Івенса та шість норвезьких офіцирів і одного британського,

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТИЖДЕНЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ГОРОЖАНСТВА

"I am An American Day", або „День Американського Горожанства" ввійшов уже в традицію, найновіщу традицію нашого краю. Але властиво треба би говорити не так про „День" як „Тиждень", бож так є, що цілий тиждень — від 13 до 19 травня — призначений на це святкування. Але тому, що вершком тих торжеств є день 19. травня, то й говориться про „День Американського Горожанства".

Що-ж це за свято?

Воно ще таке молоде, бож стало приняте конгресом доперва в 1940 році, що треба далі його пригадувати і обясняти. В той день вшановується кожного року усіх тих молодих американців, що вже дійшли до цього віку, що можуть голосувати. Вшановується і тих, що набули це горожантво шляхом натуралізації, а цього року буде таких нових горожан біля 200,000. І саме на них звертають у цей Тиждень чи День особливу увагу. А добрий приклад для цього дав у першу чергу сам президент краю.

Проголошуючи цього року неділю 19. травня „Днем Американського Горожанства", президент Труман зробив дуже важливе помічення. Він звернув увагу на тих чужинців, що були в Америці вчасі війни, а з яких многі стали тепер горожанами. Президент підкреслив, що ті чужинці показали себе вчасі війни льояльними і вірними американській землі й помагали всіми силами, щоб Америка перемогла. Ось тим, каже президент, вони заслужили собі стати американськими горожанами. В часі війни стало таким чином понад 1,500,000 чужинців американськими горожанами! Ще ніколи в цілій американській історії не набула Америка в такім короткім періоді стільки нових горожан. Знов між тими двома міліонами тут роджених американців, що стали тепер повними горожанами, бо набули право голосовання, є багато таких, що проливали кров за Америку. І на посвяту тих молодих мужчин і жінок президент звернув особливу увагу, бо це таке, що піднімає вагу того першого повоєнного „Дня Американського Горожанства". Бо це мова про горожан, що навчились любити і цінити Америку наставляючи за неї свою грудь. З такого покоління повинні би вийти добрі й патріотичні горожани та добрі провідники для Америки, а теж і світа, бо-ж цілий світ глядить нині на Америку як провідну країну. Крім цього можна ще завважити, що таких провідників може видати Америка скорше й лекше ніж яка друга країна, бо в Америці навчились разом добре жити люди різних рас, різних національностей, різних релігій, як і різних політичних переконань. А якщо й є ще недомагання то їх намагаємось усувати публичною дискусією, вихованням, законодавством, себто культурними способами, а не терором і насиллям.

Америка витає отсе отих своїх нових горожан і будучих провідників, а з нею витаємо їх і ми, що творимо її частину, будучи свідомими ще й цього, що між тими новими горожанами є добрі горожани з української крови, з яких теж можуть виховатись будучі провідники Америки, а то й світа, що дай Боже.

Завтрішній арсенал демократії

Минулого тижня команда американської армії перевела досвіди з двома новими воєнними винаходами, а це з німецькою ракетою V-2 і з одною новою, чисто американською ракетою.

Знавці, які приглядалися новій зброї, заявили, що вона відповідає їхнім сподіванням. Вони твердять, що саме оці винаходи зроблять переворот у способі воювання. Це такий переворот, який запоівдав генерал Маршал при своїм уступленню зі становища начальника ґенерального штабу. А сказв він тоді, що війну будуть вести в будуччині при помочі таких стрілен, які не потребуватимуть людей до керування ними, а лише машинових пропелерів. Значить, що Америка зможе десь з укритого підземного сховку випускати при помочі пропелера ракету навіть через океан і так нищити якийсь край.

Тоді, коли це оприлюднював ґен. Маршал, декому виглядали ці твердження на фантастичну видумку. Минуло ледви пів року, а вже американська армія перевела експеримент з новим винаходом, який видумали німці, але не мали часу його удосконалити і ця роля припала Америці.

Ось так приходиться ствердити факт, що нова, недавно ще фантастична зброя, сьогодні є дійсністю. Коли ракетова куля вилетіла вгору на 72 миль, то це була пробна куля, ваги яких 14 тон. Тому, що її пускали так би мовити на маневрах, то треба було поробити всі старання, щоб вона була лише пробою, та щоби не наробила нам самим шкоди. Та ледви скінчено пробу, а вже появилися нові, знову на вигляд фантастичні передбачування. Ото на кінчик нової ракети можна буде причепити атомову бомбу і ракета з бомбою полетить світами сама, без участи людини. В додатку до цих вістей сказано, що нова ракета може бути ваги не 14 а 150 тон, а про величину нової атомової бомби писали в Англії, що двома такими бомбами можна знищити цілий британський остров.

Та безогляду як великі нові стрільна, вони несуть із собою революцію у воєннім ремеслі. Новий винахід буде мати безпосередній вплив на держави в тому напрямі, що на якийсь час вони перестануть виробляти воєнні машини старого типу, тобто гармати, тенки, воєнні кораблі, бо все те є лише діточою забавкою в порівнанню з ракетою V-2 й атомовою бомбою. Коли ще до цього додати, що нове стрільно не летить на вмання, а йде в точно означенім напрямі, то це буде справжня пекольна машина, перед якою мусить затрястися і найбільш загартований чоловік.

Та хоч який страшний це винахід, то одно вдовілля може мати світовий громадянин, а це, що цей винахід не попав — наскільки звісно — в руки деспота-тирана, а є в руках Америки. Отже як в останній війні Америку називали „арсеналом демократії", так і на відстрашення від нової війни наша країна може остатися арсеналом демократії — і то арсеналом духовним та воєнним.

Книжка, яку треба прочитати

Наш часопис подав уже ширшу згадку українською і англійською мовою про книжку „Я вибрав свободу", написану Віктором Кравченком. Та ця книжка така багата матеріялом і фактами про советський режім, що кількома статтями таки цілком неможливо передати навіть приблизно її змісту. І скільки не писатиб про неї, то ніяким писанням неможливо схопити глибини цього нещастя, страхіть, терпінь, сліз, горя й цеї безмежної траґедії, яку пережили міліони підданих советської тюрми народів за останнє чвертьстоліття. Цю глибину траґедії змалював по майстерному автор книжки, а тому треба прочитати її самому, щоб схопити її цілість.

Тип советської людини.

Кравченко родився в Україні й походить з робітничої української родини. Та в своїй книжці він нігде не виказує почувань, свідомости і патріотизму українського громадянина. Він згадує вправді про „мою Україну" в кількох місцях, та за те сто разів частіше він говорить „моя Росія, ми росіяни". Для нього „вічне місто" не Київ, а Москва. Його завжди тягне до Москви, він усьо в ній любить, він навіть везе зі собою свою стареньку матір з України до Москви, щоб показати їй красу й велич цього вічного міста. Для нього старинний золотоверхий Київ, ця справжня „матір руських городів", так якби не існував. Він вправді згадує, що він знає українську мову, бо нею говорив малою дитиною вдома, одначе для нього українська мова, український нарід, українська земля, є тільки пригадкою, що це він родився на цій землі, та походив з цього народу. Він згадує, як він вчитувався залюбки в твори російських, а також і чужих письменників і вичисляє їх усіх по імени, але ані одним слівцем не згадав нігде хочби про Шевченка, Франка чи Лесю Українку. Він жиє, відчуває як російський громадянин, советського світогляду. Це правдивий вихованок большевицької школи та вірний тип нової советської людини.

В „раю" Сталіна.

А онде під тином опухла дитина голодная мре, а мати на панщині пшеницю жне — писав Шевченко в часах кріпацтва в Україні. Та пишучи це, навіть такий ґеній й пророк, яким був Шевченко, не припускав, що ця його грізна картина українського села, буде бліднути в порівнанні з цею, яку український нарід пережив в часах примусової колективізації та голоду в Україні.

І певно безсмертний Данте також не припускав, що його картина пекла, яку досі вважалось чимсь найстрашнішим, а яка була змальована з його уяви, стане кілька сот літ пізніше дійсністю таки на землі, на цім світі, й то дійсністю ще грізнішою, як його уява.

Це пекло Данта, що в термінольоґії комуністичній називалось „раєм" Сталіна, навістило український нарід в роках 1931-1933. Маючи згори приказ, що містився в словах „не бійтесь повзяти крайних мір", тисячі комуністичних посіпак кинулись на українські села, щоб перевести колективізацію, зломати раз на все індивідуальний характер українського селянина та зробити з нього державного раба.

Ось картини з „раю" Сталіна:

А онде малий хлопчина-сирота блукає годинами довкола обістя своїх батьків, яких він утратив через колективізацію. Його батьки мали пару коней, корову, безрогу та кілька курей. Були бідні та жили чесно й прикладно й всі в селі їх любили та поважали. Прийшла колективізація. Їм забирають всьо, та все таки, вони відмовляються вступати до колективу. Тоді його прозивають кулаком та арештують. Але насамперед побивають до крови й так обкривавленого, збитого тягнуть селом по болоті. Жінка й дитина біжать за ним, плачуть, благають, та це нічого не помагає. Чекіст копає нещасну жінку та кидає в болото. Вона вертає до дому, іде до шопи й там вішається...

Або знов інша картина.

У селі мертва тишина. Нігде й пес не загавкає, ані одної людини не видно. Стукаємо до дверей, пише Кравченко, та ніхто не відзивається. Отвираємо двері, а там на ліжку, над яким блимає лямпочка під образом, лежить мертва жінка, убрана в чисту, вишивану українську сорочку. Коло ліжка стоїть старенька жінка та двоє дітей. Діти плачуть та постійно кличуть: „Мамо, дорога, миленька мамо". А збоку на припічку лежить непорушне спухнене тіло мужчини. Ноги старої жінки так попухлі, що видуті до нечуваної величини...

І до якої хати не зайшов автор книжки, то всюди цей самий відстрашаючий, грізний образ — трупи, або знова попухлі, виголоднілі, напівмертві людські істоти. А вже найжахливіший вид представляли діти. Животики роздуті до величини бальонів, а ноги як тонесенькі патички. Люди їли, що попало, а тому в селі не можна побачити ні пса, ні кота, ні миши, ні пташки. Навіть кори неможливо знайти на ніякім дереві. Варять та їдять навіть кінські ланяки. Час від часу обїзджає селом віз та збирає по хатах трупи. По деяких селах трапляється навіть людоїдство.

Влада зовсім не криється з тим, що цей голод був пляново зготовлений. Бо, як заявляє цинічно член Центрального Комітету Партії, „це є безпощадна боротьба між селянством і нашим режімом. Це боротьба на смерть. Цей рік (1933) був мірилом нашої сили, а їх витривалости. Треба було голоду, щоби показати їм, хто тут є паном. Це коштувало міліони людських жертв, але за те колективна фармерська система вже лишиться. Ми виграли війну".

Та Дантейське пекло пережили не тільки селяни, але також фабричні робітники, працівники пера, члени партії і нечлени, низькі й високі урядовці. Бо коли Сталін покінчив чистку „кулаків", тоді він взявсвя до чистки решти населення. Ця чистка досягнула навіть його найближчих товаришів. Вона не оминула навіть його власної жінки, про смерть якої не було тільки певности щодо того, чи вона була змушена сама поповнити самогубство, чи Сталін казав таки її отруїти. Від 1933 до 1940 року три головні чистки післали міліони невинних людей на смерть, а 20 міліонів на заслання, на повільну смерть при невільничій, примусовій праці. Бо самих членів партії пішло на заслання близько два міліони, а на кожного одного члена партії на засланні було там 9 до 10 нечленів. А кожна така чистка відбувалась в чисто „леґальний" спосіб! На перед людину мучили діявольськими, та вирафінованими способами, щоб її зовсім обезволити. Тоді давали їй до підпису готові зізнання, в яких вона признавалась до різних „провин", а на підставі таких зізнань вже легко було засудити таку людину на смерть, або „пощадити" її, та вислати до концентраційних таборів. А життя в тих таборах було таке жахливе, що мало хто міг вернутись звідтам здоровою людиною, якби навіть когось і звільнено по літах неволі. Та це рідко траплялось, бо Сталін потребував невільників-робітників, щоб „дігнати й перегнати" капіталістичні держави. Йому не йшло про це, чи хто винен, а скільки треба невільничих рук до праці. Це ілюструє найкраще таки факт. Коли Кравченко працював для Совнаркому, це є Ради Народних Комісарів, і коли на нього натискали згори, щоб він достарчив для фабрик більше робітників, тоді він на припоручення свойого безпосереднього боса удався в цій справі до одного з адміністраторів концентраційних таборів, а цей зовсім спокійно відповів йому, що покищо він не може доставити більше робітників, бо „факт є, що ми ще не викінчили наших плянів для увязнень".

Читаючи про такі лячні картини, читач час від часу мусить бодай на хвилину відложити цю книжку, щоб успокоїти свої нерви. Бо кожна нова картина така нелюдська, жорстока й грізна, що кров стинаться в жилах, в очах чорніє, дрож переходить усе тіло, серце перестає битися. Ці картини такі кріваві, що, як каже автор, знайдуться заграницею Росії й такі, що будуть сумніватись в їх правдивість. Бо трудно світови повірити в те, що в останніх 25 роках „Росія, була одним великим побоєвищем, вкрита трупами, позначена ґіґантичними огорожами, де міліони нужденних невільників гарували, терпіли й вмирали. Зовнішний світ не міг навіть схопити величини цих страхіть. Може тому,щ о вони були завеликі", пише Кравченко.

Та певно не знайдеться ніхто між свідомими українцями, що сумнівавсяб в правдивість цих страхіть. Не знайдеться тимбільше, бо ці страхіття змальовує людина, що вихована з молодости в большевицькій школі; людина, що перенята наскрізь большевицькою наукою та вірно служить большевицькій ідеї; [illegible] ганяє від себе всякі сумніви, яка не хоче бачити нігде злої сторони, бо задивлена в світлу будуччину, будучі досягнення, обіцяні та розголошені трьома большевицькими пятилітками. Щоб не допустити до себе ніяких сумнівів, щоб глядіти на все кличами партії, він оминає навіть всяку розмову зі своїм батьком, що при кожній нагоді старається вказати йому на лицемірну, дволичну політику большевиків, які голосять на папері одно, а в дійсности дають народови зовсім щось іншого. Батько, що самий був революціонером, що в 1905 році боровся на барикадах проти царської кінноти, не хоче ставати членом большевицької партії, видячи облуду, лицемірство та фалш большевицької революції. Таж царська охрана, це „філянтропічна інституція" в порівнанні до НКВД, говорить він одного разу до сина. За царя, продовжує він, ми рахували політичних вязнів на тисячі, а тепер на міліони. За царя не карали жінки, дітей, коли батько був засуджений на тюрму, а тепер арештують і винищують не тільки жінку, діти, але також всю родину, а навіть приятелів. За царя робітник міг змінити місце праці, міг впоминатись підвишки заплати за свою працю, а тепер за робітничої влади за такі домагання карають тюрмою, а то й смертю. Правда, каже батько з ірониєю, большевики кричать на всі заставки, що заробітна платня тепер вища 3 до 5 разів, та одначе промовчують вони цей факт, що життя тепер дорожче від 15 до 50 разів. А коли додати до цього, що большевики витворили серед робітництва, та взагалі населення, таку нерівність щодо заробітної платні та щодо соціяльного положення, якої навіть не було за царя, то тоді доперва покажеться нага дійсність, большевицького фалшу, облуди та брехні, закінчує

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

42)

Полк. Ленівов зараз же пригадав мені той доклад у Ліоні, але тільки на хвилинку, бо негайно-ж перейшов до діла. Це був мужчина в силі віку, років 45, який з перших же днів війни з большевиками пішов до німецької армії, надівши її уніформу. Він майже два роки провів в Україні, в німецьких і козацьких частинах, головним чином у боротьбі з повстанцями, тобто з українцями.

— Ну, як же там, пане полковнику, як там виглядає наша бідна Україна?... — питає полк. Ч.

— Та як вам сказати, — почав він, — я два роки був там, на ваших землях, але України не бачив...

Ми глянули один на другого, ніби не зрозуміли, або не дочули.

— Ні, як там війна та що робиться в Україні?... — пробує полк. Ч. ще ясніше поставити своє запитання.

— Та яж вам ясно відповідаю, що я пішки, на машині та й на коні всю Україну обїздив і сходив, але українців не бачив. Всякі частини є на фронті, а українських частин нема...

Всі змовкли, наче почули погану новину. А полк. Ленівов говорив про відсутність українських частин на фронті з певним задоволенням та й не дивувався, ніби так і мусіло бути.

— Все ще надумуєтесь?... — ніби для пояснення додав глузливо.

Настала неприємна мованка, яку перервав полк. Ч.:

— А як же там війна, пане полковнику?...

— Війна як і кожна війна, є в ній добре й зле, але ми, козаки, ми свою роботу робимо. Козацькі частини бються знаменито, а сьогодня вже маємо тисяч 60 вояків. Ми бємося головним чином з повстанцями...

— А як виглядає фронт, чи так, як тут оповідають?... — питаю я.

— Фронт дуже рухливий, а такого фронту, як це було в першу Світову Війну, сьогодня майже нема. Власне кажучи, є не один, а кілька фронтів, які діють кожний сам по собі, а вище командування комбінує тактичні завдання й рішає, в якому пункті, чи напрямі вдарити, а після виконання певного тактичного завдання знов настає кілька фронтів, а яких іде боротьба майже самостійно, і т. д. — пояснює полк. Ленівов.

— А чи сили на фронті, або на фронтах — дуже великі?...

— На південному фронті, де я був і ввесь час перебуваю, сили не такі великі, а німців зовсім мало, німці займають важніші пункти, а головну боротьбу ведуть різні чужинецькі частини — італійці, румуни, мадяри, хорвати, вальонці, словаки, тощо. Але на південному фронті ведеться велика боротьба з повстанцями...

Це підтверджувало те, що в Німеччині почало кружляти про повстання.

— Звичайно, найважча боротьба з повстанцями... Україна — це вітчина повстання, вона сильно пручається, а німці не вміють боротись з тим явищем, бо швидко деморалізуються. По селах їх нема, а тільки по містах, причому, вони поодинці не ходять... Нам таксамо заборонено ходити поодинці, а як ідемо в місто, чи село, то всі при зброї... Поодинці й без зброї в Україні ніхто не ходить, крім населення... — додає полк. Ленівов.

Мене цікавило, як німці себе почувають у тому ворожому морі, тому я й питаю полковника Ленівова:

— А що кажуть німці, пане полковнику, смакує їм Україна?...

— Німці як німці, вони бороняться, як можуть... Звичайно, вони почувають, що все населення проти них, але йдуть напролом, ви-ж самі знаєте... Чи вони матимуть Укріану, чи ні, але зруйнувати, то вони її зруйнують дощенту...

— А де оперують повстнаці, пане полковнику?... — цікавиться полк. Ч.

— Скрізь!... — сміється полк. Ленівов. Звичайно, в запіллі фронту... А як що хочете, то по всій Україні — на Волині, по обох боках Дніпра, скрізь... Німецькі потяги ходять під міцною охороною, повстанці багато нищать...

— То повстанці виступають виключно проти німців?... — питаю.

— Ні, більшість повстанців бється і проти німців, і проти большевиків... Вони іноді приймають зброю й амуніцію та й офіцирів від большевиків, але багато й большевиків приєднюється до українських повстанців...

Видно було, що полк. Ленівов не все говорить, німецький мундір вязав йому язика.

— А як же ви себе почуваєте персонально, пане полковнику?... — питає полк. Ч., бо він знав гостя ближче, ніж я, чи інші присутні.

(Дальше буде).

свою розмову батько зі сином.

Під „найбільше демократичною" конституцією Сталіна.

У часі, як міліони селян згинули з голоду на приказ Сталіна, а другі міліони опинились на засланні; у часі, як кожна людина від найнижчого до найвищого знайшлась поза законом, бо ніхто не був певний свойого завтра; у часі, як кожна пята людина була на службі НКВД; коли шпіонська система була так поширена, що навіть діти доносили на своїх батьків; що один приятель не міг звіритись в нічім другому, бо треба було припускати, що „кожний без винятку доносить, доносить, доносить!!; у часі, як селянин був привязаний до колхозу, а робітник до фабрики й не міг без дозволу влади їх лишити; коли робітникові й селянинові жилось тяжче, як невільникам в давних часах, бо тоді пан, дбаючи про робучу силу, принаймні годував невільника, а тепер і заце влада не дбала, бо маючи 200 міліонів підданих, мала невичерпану, невільничу резерву — у такому то часі, Сталін, щоб замилити очі світа, проголошує перед світом, начеб на глум, „найдемократичнішу конституцію" Та що найбільше затрівожило автора, як він уже був на волі, це те, що цій діявольській пропаґанді большевиків повірило багато чужинців, що різні так звані ліберальні кола дали себе зловити на цю дволичну большевицьку вудку. Він з обуренням і огірченням згадує, наприклад, про „напів грамотну" книжку Дейвіса, „Мишен ту Москав", де Дейвіс приписує геройські діла червоної армії цьому фактови, що Сталін вичистив заздалегідь непевні елементи з партії та створив одноліт. Так, пише Кравченко, червона армія була геройська, але вона билась по геройськи не за Сталіна й пар- [illegible] за свою родину. А Сталін вичистив партію не тому, що там були непевні елементи, бо як можна навіть припускати, щоб 20 міліонів, яких Сталін вислав на заслання, і ці міліони громадян, які він відразу вимордував, могли всі бути зрадниками. Сталін, як пише Кравченко, винищив навіть своїх найближчих товаришів не тому, що вони представляли непевний елемент, але тому, бо він хотів зліквідувати всяку незалежну думку, бо хотів мати довкола себе тільки самих бездушних, безкритичних та сліпо відданих прислужників.

Кравченко зриває з облудою.

Кравченко був у вирі большевицької революції від самих її початків. Він перейшов знамениту комуністичну треніровку. Був комсомольцем, а опісля членом партії. Будучи здібним і талановитим, він піднімався скорими кроками по драбині большевицької карієри. З робітника вибився на інжиніра, а опісля на завідуючого директора великих фабричних заводів. У своїй карієрі він дістався навіть до самого Кремлю, де будучи головою Департаменту Воєнних Інжинірських Зброєнь, був тільки вже два ступні від всемогучого Політбюра, якого члени на чолі зі Сталіном є дійсними володарями та панами життя і смерти міліонів невільників великої російської імперії. Занимаючи різні становища, він мав нагоду пізнати та добре простудіювати совєтський режім. Тому його книжка являється дійсним авторитативним джерелом до властивого пізнання цього режіму. Він зірвав з цим режімом, бо пізнав його облуду, дволичність, та лицемірство. Він зірвав з ним, щоб як пише, вказати світови на це лицемірство, отворити очі світа на дійсний стан найбільше жорстокої тоталітарної системи, яка колинебудь в світі існувала, та працювати на свободі для визволення своєї вітчини спід тиранії та диктатури кремлінського боса, Сталіна. Бо навіть страшний Джінґісхан, що в часі свойого походу, мордував та вирізував до пня підбиті народи, був тільки аматором супроти Сталіна, пише Кравченко.

А ми можемо хіба тільки те додати. Скільки людей вирізав Джінґісхан, ми не знаємо, та знаємо, що наприклад, новітний Джінґісхан, Гітлер замучив в таборах коло 10 міліонів невинних жертв. Та знаємо також що навіть злочинець Гітлер, що має на своїм сумлінню 10 міліонів жертв, не дорівнує тим жертвам, які принесла НКВД в честь архивішателя та найбільшого кровопійцю, якого досі зазнала людська історія — Йосифа Вісаріоновича Джуґашвілія.

Бо коли зважиться, що колективізація і голод забрали тільки 6 міліонів жертв; коли три чистки від 1934 до 1941 року коштували знова кілька міліонів; коли з 20 міліонів засланих на каторжні роботи, мало хто виратувався; коли вкінці додати нові міліони жертв, вимордованих чи знова засланих в неволю вже в часі цеї війни та по її закінченні, зі західної України, Литви, Латвії, Естонії та інших окупованих країв, то мимоволі виривається з грудей оклик: Хайже буде проклята ця крівава, злочинна кремлінська влада! Хай тричі будуть прокляті ці українські квізлінґи, що визуті зі всякої чести і сумління, запінившись кровію міліонів невинних українських жертв, вихвалюють ще й тут на вільній землі по радіо чи в часописах цих страшних кремлінських злочинців!

Д. Галичин.

КАМПАНІЯ НА СПРОВАДЖЕННЯ 600 УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ З ЕВРОПИ

50,000, ВИАСИҐНОВАНІ З. У. А. ДОПОМОГОВИМ КОМІТЕТОМ НА ТУ ЦІЛЬ, НЕ ВИСТАНУТЬ. ТРЕБА ВЧЕТВЕРО БІЛЬШЕ!

СКЛИКУЙТЕ СЕЙЧАС ДОПОМОГОВІ ВІЧА. УЛАДЖУЙТЕ МАСОВІ ЗБІРКИ, ЖЕРТВУЙТЕ З КАС ТОВАРИСТВ. ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЛІСТИ, ВІД ХАТИ ДО ХАТИ, ВІД ОСОБИ ДО ОСОБИ. ЖЕРТВУЙТЕ ЗІ СЕРЦЯ, ЩЕДРО. ЦЕЖ НАШІ СИРОТИ! ЦЕЖ НАША КРОВ!

Зібрані фонди присилайте сейчас до каси Злученого Українського Американського Допомогового Комітету:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE — P. O. BOX 1661 — PHILADELPHIA, PA.

ПОШУКУЄМО 246 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, заклакає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

254) Жіночий Відділ Українського Демократичного Клюбу в Ню Йорку	$ 100.00
Попередно проголошено	25,391,85
Разом	$25,491,85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Неймовірно жахливе

В канадійській ґазеті „Українські Вісти" поміщено довший допис, надісланий з української скитальщини в Европі, в якому описується жахливе життя українського народу в Західній Україні. Дещо з цього отсе передаємо. Зокрема звертаємо увагу на те, як то **пересувалась українська етнографічна границя з заходу на схід".**

* * *

„Визволителі з німецького „ига" створили новий родин, т. зв. Лінію Курзона, що полишив Перемишль на польськім боці (на 10 кільометрів від кордону). Цей факт оцінювали зразу різно. Раз здавалося, що воно добре. Другим разом, що зле. Вкінці показується, що воно для нас українців вийшло прямо фатально. Кат Сталін упродовж короткого часу вспів пересунути нашу етнографічну границю на схід прямо діявольським способом, у розмірах і темпі — таких, що поляки своїми методами моглиб це перевести хіба впродовж століть... Як же це відбувається згідно з плянами Москви? У вересні 1944 оголошено урядово про переселення українців з Польщі в Україну, а поляків навідворот. Згідно з умовою між обома урядами переселення мало відбуватися добровільно, без примусу. Люди цим законом не переймалися, бо знали, що це добровільне. Та кожен, що вже жив під совєтами, знав, що значить „добровільне" у большевицькім словнику. В них усе робилося добровільно: колективізація була теж добровільна і кожен, що підписував свою згоду на колективізацію, знав, що в тексті стояло: роблю це доброохотно. Тому це нас дуже збентежило. Годі було однак ізразу передбачити, яких ужиють тут заходів-метод. Зразу пішла в рух пропаґанда. Обіцяли кожному, що переселиться, 15 гектарів поля в приватне посідання, та 5,000 рублів на розгосподарення в новому місці та на інші безчислені блага. Та це нічо не вплинуло на нашого хлібороба, що вже знав, як вірити большевикам. Почались отже інші засоби... заохоти. На доручення влади СССР польська адміністрація зачала тенденційно дошкулювати українському населенню, щоб змусити до переселення. Найшлися численні ляхи, що радо й охотно це виконували. Та й це, за малими винятками, не довело до успіхів. Тоді пізно в осени і в зимі — застосовано кріваво-радикальні середники. Створено польські банди, добре узброєні й відживлені, що погромами й терором, якого ще не бачив світ, „ліквідували українську проблему в Польщі" — **цим разом раз на завжди,** в імя польської історичної ненависти до української нації. Ті банди нападали на наші села, мордували, кого тільки зловили в хаті, хто їм попав у руки, не щадячи навіть немовлят, а при тім грабили все, що тільки попало. Слід згадати, що вже за німців польська армія краєва зорґанізувала погроми українців на Лемківщині — Посяні, Холмщині, Волині й Галичині. Часто наспілку з німцями і фолькдайчами, часто узброєна цілковито німцями. Але тоді це не мало такого орґанізованого й масового характеру, як тепер. Ті банди мали криваві успіхи там, де наші люди були в меншости (наприклад Порохниччина, Холмщина стратила тоді коло 20,000 населення, що впало з польських рук!) З приходом СССР здавалося, що ті банди повинні були втихнути. Тимчасом противно! Зросли на силі, розмірах і масовости. З тими бандами отверто співробітничала і їх спомагала поліція. Служба беспеки не давала ніякої охорони перед бандами, що весною 1945 прибрали страшні розміри. В першу чергу впали їх жертвою люди інтеліґентні, учителі, священики, свідомі селяни, суспільні діячі. Всюди та сама метода. У самій Перемищині замордовано 20 священиків. У багатьох селах доконали прямо масакри. У Павлові замордували коло 600 людей (польські підростки, нові „орлєнта" різали українських дітей), у Скопові 200, в Малковичах за одну ніч вирізали 136 осіб і т. д. Те саме ділялось у Радимлянщині, Ярославщині, Сінявщині, Любачівщині, на Лемківщині й на Холмщині. Сотки тисяч українського народу впало з польських рук. Українська земля пересякла кровю українських синів, кличе-ридає до неба за цей нелюдський окаянний вчинок Каїна... що у важку історичну хвилю для обох націй, засліплений звірським шовінізмом, захлиснувся невинною українською кровю.

„Ті погроми мали успіх. Перелякані люди ратувалися на схід. Цим способом зліквідовано до весни 1945 року ціле з малим винятком коліно Сяну та Ярославщину. В місті Ярославі поліція і „якісь" люди узброєні ходили по домах і по вулицях, леґітимували людей, а як відкрили українця, то стріляли на місці. Втікаючи перед масакрою люди, з чим хто міг, переносились на найближчу залізничу стацію і там ждали на транспорт, часами 4 до 6 тижнів, на зимні, дощі, серед голоду й нужди. До „раю" міг тепер переїхати освободжений польським чистилищем, як останній жебрак. Моря терпінь наших людей, старців і дітей, не опише ніяке перо...

„Як наш нарід побачив, що охорони немає йому нізвідки, постарався самий про самооборону. Придбали зброю та амуніцію та зачали боронитись. Прийшло до численних зударів з напасниками. Тоді польські банди зі страху за своє життя, побачивши, що завелике ризико, акцію припинили. Погроми перервано. Здавалось, що акція з переселенням закінчена. Накінець прийшло до порозуміння між здорово думаючими польськими партизанами й нашими оборонцями й акцію скеровано проти іншого, спільного ворога. Настала передишка, що тривала коло чотири місяці. У вересні, 1945, до переселення вжили реґулярної польської армії, з танками, панцирними автами і навіть літаками включно. Почалася нова фаза радикального переселювання. На перший плян пішла Перемищина. Військо входило до села, пограбило наперед усе, а відтак приказувало до пів години до двох годин, рідко до 24 годин опустити село. Для „заохоти" були морди, підпали, знасилування й побої.

„Супроти армії не було ради. Військо, що ним командують росіяни, а рядовиками є поляки, очищувало село за селом. Люди тягнулися валками на залізничі двірці і ждали на транспорт. Який жаливий вид представляли ті валки!... Запряжені в коні, корови, телята, а часто в шлиї були люди, тягнули нещасні, безнадійні, в розпуці, останки своєї злидарної мізерії, що її дозволено було їм ще взяти. Що ділялось на товарових двірцях у Перемишлі, Бакончицях, Журавиці, Радимні, Ярославі, те годі описати. Але це не була війна, це був мир, це мало бути життя звільненої від фашистського гнету людини... В цей спосіб прочищено Бірчанщину, Перемищину, Любачівщину і т. д. У відповідь на це наші партизани зареаґували в той спосіб, що залишені села спалили всі до рубця. В цей спосіб згоріли майже всі села прочищених загонів, а решту напевно повипалюють. Таким робом Перемишль, старий княжий город і єпископська столиця залишиться оазою на пустині. На самий Перемишль не було натиску фізичного, крім пропаґанди й погроз аж до весни 1945. Що більше, тут життя назверх плило зовсім нормально. Наші школи були чинні ті самі, що перед війною. Рівнож існував Духовний Семинар в іншому будинку (бо в Духовній Семинарії був шпиталь). Тільки вісти про події на провінції зганяли українцям сон з очей і наганяли жах. Дехто „самоохотно" виїздив до „раю"... У вересні, щоб заохотити й міське населення до переселення, почались шикани й арешти. Переведено пару разів нічну ревізію в єпископській палаті й капітулі, та в деяких громадян. А дня 21. вересня 1945 увязнено Кир Йосафата, о. каноніка Гриника, пароха Перемишля та 18 інших, переважно мирних громадян. (Радника Подлуського, проф. Околота, трьох братів Романиків, Мельниччина і інших). По трьох місяцях побуту в тюрмі, заявили вязні світські, що хочуть їхати „на родіну" і їх звільнено. Кир Йосафат і о. крилошанин Василь Гриник тої охоти не виявили (там ждала їх знов вязниця), отже остали далі в тюрмі в Ряшеві. Увязнення згаданих налякало інших так, що майже всі українці з Перемишля виїхали до „раю". Остала покищо капітула та деякі одиниці, на як довго, не знати.

„Так то пересунулись українські етнографічні границі на схід. Збірні могили помордованих на спільну руку обома нашомо віковічними ворогами, попереджені зойком і стонами мордованих, кричатимуть повні віки до неба голосом кривди і насильства, що його не чув і не знає світ.

„А що діється в Україні? В Галичині, за лінією Курзона?

„Живучи біля кордону ми мали добрі й точні інформації з того боку. Там один жах і руїна всього, а передовсім винищування людей. Зараз по приході забрали всіх мужчин (18 до 45 літ) та по дво-три денній підготовці кинули на фронт у Карпатах і Східніх Прусах. Найгірші ті відтінки фронту зїли майже поголовно наших людей. Що залишилося, то це каліки та інваліди. Знову дівчат забрали, як за німців, до примусових робіт. У висліді наші села осталися зі старцями й дітьми, що мали обробити поле, й то в цілім обемі, на потреби війни. Многі не пішли в армію. Зате мусіли втікати в ліси. Повстала сильна партизанка, що діяла й діє на шкоду червоним. Майже нема села, де партизани не зліквідувалиб по кілька голов сільрад або інших, що співпрацювали з червоними. В результаті, ніхто не хоче ставати головою громади. Большевики систематично вивозять у Сибір усі родини збігців з армії, родини бувших поліцаїв, мужів довіря Українського Допомогового Комітету і інших свідомих людей. Партизани роблять багато шкоди владі, але заразом стягають репресії й через те дуже терплять наші люди.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Нові шляхи українського студенства на чужині

1. Кінець війни та українське студентство.

Кінець другої світової війни застав велике число українських студентів, розсипаних по всіх майже краях західної та середущої Европи. Зразу-ж таки почалось організувати нове українське студентське життя. Студентські організації які діяли до війни, перестали внаслідок політики німців існувати. Центральний Союз Українського Студентства, член С. І.·Е. та найвища українська студентська установа, припинив теж свою працю, члени Управи опинились у вязницях, чи згинули. Хто залишився при житті, той ніяк не міг продовжувати дальшої традиції централі, а за роки війни виросли цілі кадри нового українського студентства, загартованого у бою з ворогами України, привченими розглядати всі справи життя найбільш реально та холодно. Словом нова духовість скріплена днями безвпинної насторожливої уваги супроти всіх потягнень ворога закріплювалась щораз то сильніше серед нових кадрів українського студентства.

Першою проблемою, як ми вже згадали, було наново зорганізувати студентське життя знищене війною. Першою студентською організацією, яка повстала на чужині по другій світовій війні, було чи не- Українське Студентське Обєднання в Австрії, з осідком в Інсбруку, яке відбуло свої перші збори уже 3. червня 1945 року. В слід за ним пішла організація інших студентських громад, в Мюнхені (Німеччина), Цюріх, (Швайцарія), відновлення „Січі" в Грацу і так далі.

Всі студентські організації ставили собі перш за все за свою мету обхопити всіх студентів, які перебували на даному терені, допомогти їм матеріяльно, подбати про приміщення їх на університетах, а також не менше дбати про їх високий моральний та духовий стан. Як відомо, кожна еміграція має свої злі сторінки, і то тим більше, чим менше старається проти них зарадити. Маючи досвід уже однієї великої української еміграції по першій світовій війні, студентські організації почали дбати у великій мірі про виплекання чи плекання культу великих, непроминаючих вартостей української людини. Це приходило тим лекше, що більшість студентів, як ми це вже сказали, винесла з краю готовість вести своє діло во імя національного добра по змозі всіх своїх сил.

2. Студентська Централя.

Зразуж таки почали збиратись перед проводами поодиноких студентських організацій питання, які можна було розвязати лише виміною думки між всіма студентськими організаціями. Створення студентської централі було питанням, яке з дня на день домагалось що раз то нагальніше своєї позитивної розвязки. Завдяки ініціятиві Українського Студентського Обєднання в Австрії та Студентської Громади в Мюнхені відбулась в Мюнхені 4. вересня 1945 року перша Ввсестудентська нарада з участю декількох громад та запрошених гостей. Нарада ця була особливо успішною в ділянці постанов змісту праці та ідейно - формальних шляхів розвитку студентської організації.

Постановою цієї ж наради скликано на день 25-26 грудня 1945 року до Мюнхену Всестудентський Зїзд. Наради Зїзду вимагали продовження часу, так, що Зїзд тривав три дні. Заступлених було 12 студентських організацій окупованої Німеччини, Австрії, Франції, крім цього Зїзд одержав листа від студентів Швайцарії, які з технічних причин на Зїзд приїхати не могли. 28 делеґатів заступало поверх 1500 студентів. Із головних постанов Зїзду слід згадати такі:

1. Відновлення праці студентської централі під назвою **Центральний Еміграційний Союз Українського Студентства — ЦЕСУС,**
2. Вибір Управи.
3. Намічення шляхів праці в ділянці світоглядовій.
4. Постанова доложити всіх сил для матеріяльного забеспечення українських студентів.
5. Постанова допомогти відновити працю **Українських Високих Шкіл** на чужині.
6. Навязати контакт з усіма студентськими українськими організаціями світу.

Зїзд пройшов у дусі щирості та ясної виміни думок, що було подекуди чи не найголовнішою додатньою сторінкою нарад.

3. За духовий зміст.

Одною з найважливіших справ, яка все виростає до величезних розмірів для всіх студентських організацій наших днів є саме питання духового змісту. Звичайно, по всіх заломаннях та катаклізмах, по всіх „розчаруваннях" людина шукає нового опертя для своїх думок, для свого світогляду. І так серед студентста, відчувається серіозна призадума над тим питанням. Це ще більше зрізничкове факт, що студентство наших днів є різнородного ґенетичного походження — це старі студенти 30-35 років, це студенти, які перейшли через роки підсовєтської дійсности, це студенти, які покінчили ґімназію — виросли серед німецької незавидної нам системи, це різні подекуди світогляди та характери. Всіх єднає одначе — свідомість нашої долі та готовість боротьби. Ця активність є спільною мовою для всіх. В головному — розрізнити можна два чи то три напрямки: одні, для яких нічого не змінилося від 1928 року, для них ці методи і шляхи, що були колись добрі є такими і тепер, другі — нечисленні — так заломались під впливом дійсности, що на їх думку, лише щось зовсім нове може нас спасти. А що тут від крайности до другої недалеко, так і ясно, що таке ставлення справи ніяк не розвяже нашого положення. Велика кількість шукає синтези та наших, українських шляхів національної думки. Вона черпає свою силу із безперивних змагань українського народу, які і тепер не перериваються, і яка в ході тих змагань мала змогу пізнати душу народа та жити його життям, пізнати його суто національне обличчя та всі відтіни доби, що має всеж таки свої вимоги та потреби. Ця частина студентства закорінена в сильному ідейному русі, який роками веде нарід у боротьбу, має перед собою великі можливості безперервного росту, бо — головне — вона йде в парі з народом. А це найважніше.

Будувати українську духовість допомагають реферати, ґутірки, дискусії та студентська преса. Невибаглива може вона під технічним оглядом, а причина ясна — брак гроша — але глибока думкою та будуюча. І так ЦЕСУС видає місячник „Студентський Шлях", який навязуючи до давньої традиції шукає нових доріг, які ведуть до все цієї ж самої мети. В Інсбруку виходить місячник **На Варті,** а в Мюнхені **Студент.** Працюють молоді письменники та поети, приготовляючи до друку великий літературний місячник **Звено.** Всією працею кермує постійно **Центральний Еміграційний Союз Українського Студентства,** який маючи за собою двацяти кілька річну традицію продовжує діло постійного росту українського студента та його готовности посвятити себе і свою працю для незабутої ніколи, хоча тепер так далекої **Батьківщини.**

Вол. Кримський.
(Через КУК).

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА Б.

221. Дирда Романа, Дмитра й Костя Петраш, Костя і Мирослава Микула, Дмитра Чабак, Луку Квасній, Ернс Антона і Миколу Бейзик, шукають Омелян і Гнат Пашинські з с. Залуква коло Галича.

222. Рідних з родини Ясінських та Лизаків з села Граб, пов. Ясло, пошукує дочка Теодора Ясінського, Розалія, зам. Сунак.

223. Рідних або односельчан з села Новосілці, пов. Золочів, Шукає Новач Михайло.

224. Анну Дирів, з дому Кравцевих, з села Ясенівці, повіт Долина, шукає Стасів Семен.

225. Василя Сплавинського, Теодора Пристая, Василя Кузя, Івана Тимків, Григорія Тимків, шукає Василь Бевен, син Петра і Марії, з с. Томашівці, повіт Калуш.

226. Тітку Олену з дому Микитюк, з с. Мигова, пов. Сторожинець, Буковина, шукає Михайло Григорів Боднарюк.

227. Рідних і знайомих Петра Древка, Івана Швеця, Ілька й Данила Швеця, Олексу Худа, Івана Лажовського, Катерину Заїло, Данила Колача, всі з с. Ніновичі, пов. Ярослав, шукає Древко Мирон.

228. Стефана Маркус з с. Ракова, пов. Самбір, шукає Михайло Ґаврик.

230. Односельчан Галушку Параску й її доньки Анну і Юлію, с. Чорнокінці Великі, пов. Копичинці, шукає Дуліба Теодозій.

231. Вуйка Івана Папроцького, с. Скнилів, пов. Золочів, шукає найстарший син його сестри Константин Захарчук.

232. Вуйка Стефана Кізлика й тету Катерину Ґудзь з с. Корсів, пов. Броди, шукає Володимир Тобінський син Дмитра

233. Брата Олексу Чорного з с. Дусівці, пов. Перемишль, братів Андрія й Петра, шукає Пинило Розалія.

234. Тету Дорку Сукмановську, стрия Тодиса та Бодпар Ольгу з с. Коропець, пов. Бережани, шукає Сукмановський Михайло.

235. Сестру Василину Павлюк з дому Гуцуляк і шваґра Василя Павлюка, шукає д-р Гуцуляк Михайло.

236. Брата Адама Стопчицького, с. Пістинь, пов. Косів, шукає Роман Стопчицький.

237. Знайомих з села Залісець, пов. Кременець, Волинь, шукає Митрофан Рожик.

238. Рідних Татяну і Івана Гурму, шукає Данилів Володимир, з с. Остожець, пов. Мостиська.

239. Стрия Петра Кравця з с. Водники коло Львова, шукає Кравець Іван.

240. Батька Теодора Пейка з с. Устя Руського, пов. Горлиці, шукає син Пейко Сильвестер.

242. Гаврилюк Василь шукає Гаврилюка Степана.

243. [illegible] Михайло шукає Гудік Луця.

244. Лапчак Петро шукає Лапчака Степана з с. Яблонівка, Підгайці, та Банаха Миколу.

245. Луцишин Ярослав шукає Луцишина Івана, сина Миколи, та тіток Анастазію і Варвару Рачок.

246. Шагай Мирослав шукає Гринька Миськова з с. Жукова, пов. Бережани.

247. Широкий Петро шукає Ключинську Матрону з с. Рудники, та Малярського Константина.

248. Ласковський-Коломієць Антін шукає Маника Дмитра з с. Сохоньова, Дубно.

249. Дорняк Григорій шукає тітку Анну Мацко.

250. Скрип Іван, син Дмитра, шукає сестру Теклю Шевчук.

251. Берестянський Богдан шукає шваґра Баса Павла.

252. Гимон Михайло шукає брата Гимона Віліема.

253. Антоніна Ющук-Лихошерстова шукає батька Ігната Ющука.

254. Наталія Лещишак, зам. Гаяць, шукає сестрінка Шептака з с. Ізбів, пов. Грибів.

255. Шафовал Іван шукає тітку Марію Перчен.

256. Брат Павло з жінкою і дітьми шукає сестру Ольгу Кабану.

257. Евген Менцинський та Марія Менцинська шукають стрия Пилипа Фурла.

258. Якимів Тетяна з Пукова, пов. Рогатин, шукає Ксеню Адамову і Настю Макогін.

261. Шандровський Михайло із Станиславова шукає брата Петра Петра Шандровського.

262. Баран Петро шукає стрия Барана Івана та діда Барана Кирила.

263. Шапочка Марія, дочка Ілька з Радошиць, шукає стрийків Миколая та Теодора Шапочка.

264. Подусівна Софія, дочка Михайла з Білки, Перемишляни, шукає брата Івановича Ілька.

265. Брин Олена, дочка Івана, шукає Брина Якима.

266. Кучма-Возняк шукає брата Володимира Кучму.

267. Войчак Лев шукає Дубаса Андрія.

268. Мокрицький шукає маму Лідію Гайфец.

269. Онуфрій Іванюк шукає дядька Павла Іванюка.

270. Левицький Роман з Радехова шукає вуйка Антонюка Володимира.

271. Гірчиця Володимир шукає сестру Гірчицю Марію, зам. за Стриховським.

272. Гнатів Андрій шукає дядька Николая Шипорта.

273. Жук Сава шукає тітку Анну Малецьку і Анну Гижа.

274. Бенько Іван з Бірчи шукає брата Кестру Івана і Катерину Бенько.

276. Филипів Іван шукає Филипова Гаврила та його жінку Марію.

277. Садовий Миколай шукає Садового Гаврила з Складистого, пов. Новий Санч.

279. Анна Фенчин шукає брата Фенчина Івана.

280. Ріпецька Володимира шукає сестру Крохмальську Марію, вдову по священику.

282. Володимир Перейма-Михайлів шукає тітку Ольгу Ключкович з Буковини.

283. Стефанія Пасічник, замужна Дзьоба, шукає вуйків Антона і Теодора Грицак з Переволоки, пов. Бучач.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати **групу і число.**

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—о—

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8. повідомляє, що надзвичайні збори вдібудуться в неділю, 19. травня, в годині 2. пополудні, в гали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Будемо приймати нових членів. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 19. травня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляємо всіх членів, що місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 18. травня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 33 Іст 7. вул. Тому, що є дуже важні справи до вирішення, то кожний член має бути обовязково на зборах. — За уряд: М. Ликтей, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні Збори Бр. св Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 19. травня, в годині 2. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Рівнож просимо не забувати за приєднування нових членів до Братства і У. Н. Союзу. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 18. травня, в парохіяльній салі, 74 Герис Еве., в годині 7. ввечір Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. Вписуйте своїх дітей в члени У. Н. Союзу. — І. Кокольський, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія ,від. 86, відбудуться в неділю, 19. травня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Напоминаємо членів не задовжуватись з плаченням місячних вкладок. — Уряд.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 19. травня, зараз по Сл. Божій. Взиваємо усіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження, а головно справа балю. Просимо привести також і не членів, бо делеґат буде зоворити про У. Н. Союз. — М. Сампара, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Зап. Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. травня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на час. Взиваємо всіх тих членів і члениць, котрі ще не змінили своїх старих грамот, прийти на ці збори, а делеґат Г. Гайдук має щось говорити в справі тих грамот. Члени, котрі мають дорослі діти, щоби вписали їх до старших членів. — І. Савчак, пр.; А. Скоципець, кас.; І. Маркович, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. травня, в год. 12. вполудне, зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо секретар більше не може ходити по хатах і колектувати. Кожний член і членкиця має прийти на збори і вирівнати свої залеглости, бо інакше буде суспендований. — І. Годованець, гол.; М. Тихоневич, кас.; М. Гентош, секр.

ПОШУКУЮТЬ

1. **ГРИГОРІЙ НОВИЙ,** у Німеччині, пошукує свого стрийка **ПАВЛА НОВИЙ** у Ню Йорку.

2. **КОВАЛЬ МИКОЛА** пошукує своїх братів **ОЛЕКСУ БЕҐЕДЗА І ЮЛЬКА ФЕНЬО,** які живуть в Ню Йорку.

3. **SERHIJ NEBOSHYNSKY,** Camp 20, Salzalter/Harz, Assambly Center 2921, B. A. D. R., Germany, пошукує вуйка **ІВАНА СКИБИНСЬКОГО** зі села Горохова, Волинь.

ЗОФІЯ СЯМРО пошукує своєї тітки **ОЛЕНИ БІЛІМАК** з села Ватків, повіт Броди, що мешкає в Ню Йорку. Прошу зголоситись на адресу:
ZOFIA SIAMRO,
Laneuwille a Bayard, Hte Marne, France.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 14. травня 1946 р. помер у 65. році життя

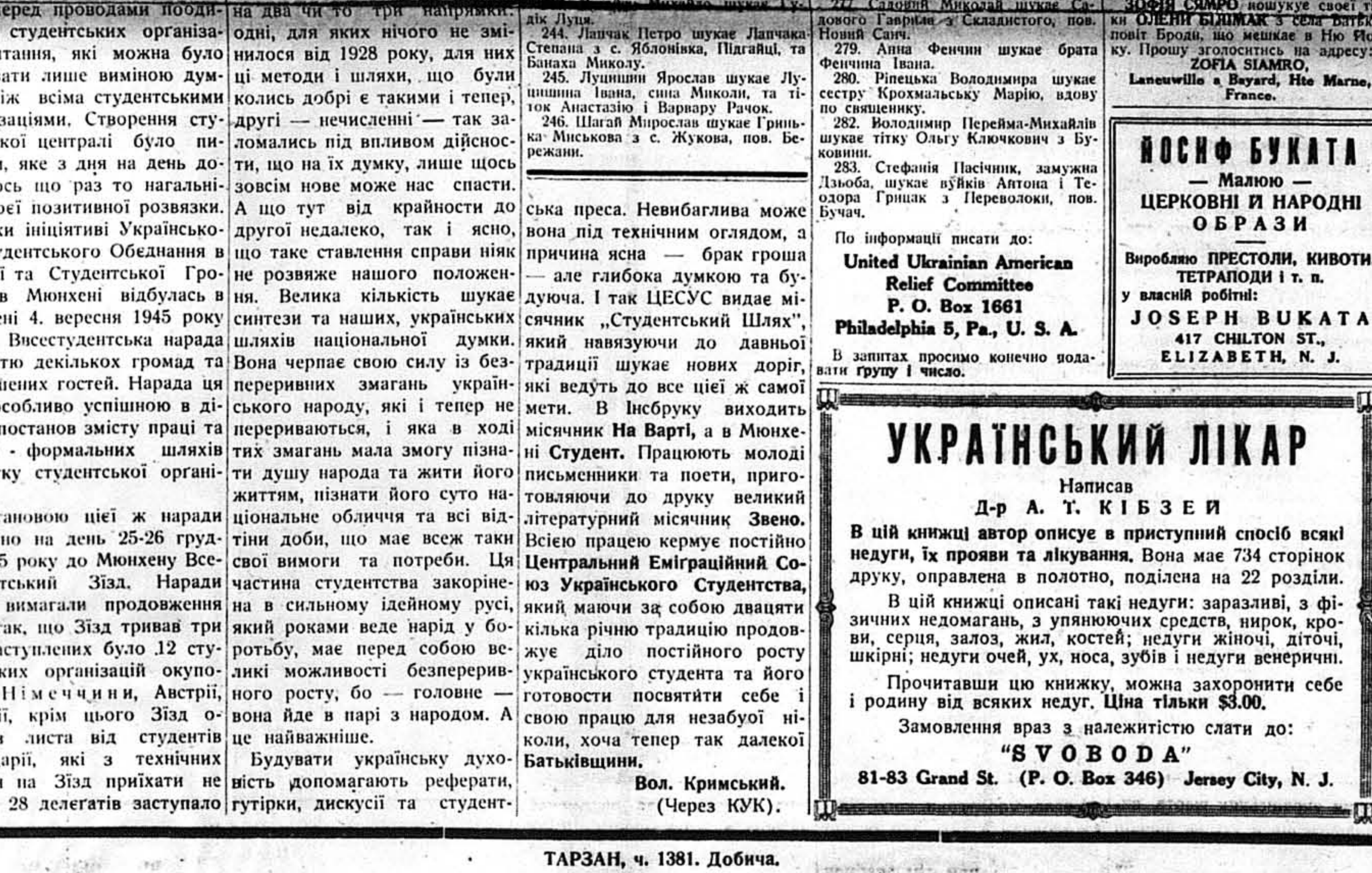
ПАНЬКО ПІГУРА.

Покійний походив зі села Карів, повіт Рава Руська, Галичина. Полишив у смутку жену Марію, дві доньки замужні і два внуки.

Похорон відбудеться в пятницю, 17. травня (мая), в 9. годині рано, з церкви св. Петра й Павла, Сусекс і Ґрін ул., в Джерзі Ситі, Н. Дж., на цвинтар Голи Крос в Арлінґтон, Н. Дж.

В. Й. П.! Родина.

ТАРЗАН, ч. 1381. Добича.

Коли Джако забарикадував Рену з Петрусем, він вибрався шукати більше харчів, щоб їх Рена зварила дитині.

Рена, полишена сама з дитиною, розпучливо шукала ще раз за коциком з жемчугами.

Вкінці найшла його в щілині. Але, як вона потягнула за нього,...

тоді рубець прорвався, а з нього вилетіло повно брилянтів.